berner kindral-major Bengt Horn polnud veel pärale jõudnud ning tema asetäitjal asehaldur Ulrichil puudus otsustavate sammude astumiseks nii energia kui ka autoriteet. Nii oli Eestimaal vaenutegevuse puhkemise ajaks maakaitseks väga vähe ära tehtud. Palju parem ei olnud olukord ses suhtes ka Soomes ja Ingeris.

Mis puutub varustusse, siis vägede moonastamine, arvestades nende vähesust, ei pakkunud kroonu rahapuudusele vaatamata ületamatuid raskusi. Relvi, eriti kahureid ning laskemoona, millest oli mitmes kindluses puudus, loodeti, olgugi tunduva ajakuluga, saada Rootsist.

Kirjeldatud olukorras pidi tõhusa kaitseplaani koostamine osutuma raskeks ülesandeks ka anderikkaimale strateegile, seda enam et vene plaanide suhtes ja üksikute väekoondiste suuruse kohta valitses rootsi poolel sõja puhkemiseni peaaegu täielik teadmatus. De la Gardiele ja tema nõuandjaile käis see aga ilmselt üle jõu. Kuningas, kel puudus vahepealsest olukorrast õige ülevaade, nõudis, et tähtsamad kindlused — Riia, Tartu, Narva, Pähkinalinna, Tallinn ja Pärnu varustataks tugevate karnisonidega ning ülejäänud väed koondataks Tartu ümbrusse kui maa keskpunkti, kust tarviduse korral oleks võimalik minna appi igale piiratud kindlusele. Häda korral lubas ta ise rutata peaväega Liivimaale. See plaan, mis ilmutab Karl X teravat strateegilist pilku, eeldas aga kaugelt suuremaid vägesid, kui neid omas De la Gardie. Selletõttu ei pidanud viimane võimalikuks seda korraldust täita, vaid pööras kogu tähelepanu Riiale kui Liivimaa võtmele ning määras peaaegu terve väliväe selle kaitseks. Teistesse kindlustesse jättis ta ainult vähe regulaarvägesid, soovitades nende komandantidele kaitse kõvendamiseks koondada kindlustesse võimalikult palju talupoegi.

Olgugi et De la Gardiel oli vähe sõdureid, ei söandanud ta siiski loobuda ka kõige viletsamatest pesadest, mis ei väärinud tol ajal enam kindluse nimegi, nagu Vastseliina, lootuses, et need suudavad vähemalt mõnegi päeva pidurdada vaenlast. Venelaste liikumise valvamiseks Pihkva ümbruses komandeeris ta juunikuul kindral-major Streiff von Lauensteini umbes 400 ratsaniku ja draguniga Põhja-Liivimaale. Streiff pidi asuma Vastseliina ümbrusse ning suuremate vaenlase vägede poolt piiri ületamisel taganema Volmari ja Riia suunas, jättes osa mehi appi Tartu, Pärnu ja mõne vähema kindluse karnisonile.

Kõikide nende ettevalmistuste juures ei olnud De la Gardie, nagu muide ka paljud teised juhtivad isikud Baltimail, täiesti veendunud Vene sõjalistes kavatsustes. Isegi siis, kui juuni algul venelased Ingeris üle piiri Pähkinalinna alla tungisid ja Neevalinna vallutasid, arvati

Tartu VI, lk. 209